

КАК ДА ПОПРЕЧИМ НА ДЕЦАТА СИ ДА ПРИБЯГВАТ ДО НАСИЛНИЧЕСКИ ДЕЙСТВИЯ

Как да попречим на децата си да решават конфликтите си с другите с насилие?

Нито едно научно изследване не сочи, че човек по рождение е склонен към насилие. Хората се учат на насилие и е тъжно да се констатира, че склонните към насилие деца са научили това от родителите си. Разбира се, никой родител не проповядва съзнателно насилие, но резултатът е същият.

Детето се учи с помощта на *подражание и отъждествяване*. То прави това, което вижда.

Друг начин да приучим детето на насилие е търпим поведението му, като *не поставяме твърди граници на враждебните му действия*. Например когато бие други деца родителите не винаги го възпират достатъчно убедително. В такива случаи майката най-често казва: „Престани!”, без да изисква от него наистина да престане. А детето прекрасно знае, че мама няма намерение да остоява докрай забраната си и затова продължава да бие.

Децата имат нужда да бъдат „потискани” в някои от действията си. Например когато удрят други деца или родителите си. Необходимо е да им се пречи да бъдат жестоки с животните или да чупят каквото им попадне. Не бива да им се позволява да си присвоят пари от потмонето на мама или предмети от магазина. Сериозно грешим, когато не учим децата си да потискат подобни пориви.

Ако родителите не поставят солидни бариери пред физическите и вербални пориви на враждебност, детето не може да усвои ограничението и да се научи да контролира импулсите си.

За детето е жизненоважно психологически да приеме границите, които очертаваме пред насилието (физическо и вербално). Да се поставят твърди граници пред насилието не означава, че детето трябва да бъде напердасено. Да се бие враждебно дете означава на насилието да се отговори с насилие. (Припомнете си известната карикатура, в която бащата бие детето си и му казва: „Ще те науча аз как се бият другите!”)

Друг начин да превърнем детето си в насилник е *като му пречим да изразява враждебните си чувства* (а не действия). Потискането на подобни чувства ги изтласква в полето на подсъзнанието. Точно в такива случаи се получава дете „за пример”. Външно то е кротко, мило и възпитано. Но вътре в него бушува желание за враждебност и насилие. То е като котел без клапан за изпускане на парата. Дълго съдържаните му чувства в даден момент избухват.

Дайте на детето безобидна възможност да изрази гневните си чувства. Оставете го да ги формулира и изрече или превърнете някакъв приемлив заместил в обект на гнева му: „Знам, че си бесен на брат си и ти се ще да го набиеш. Няма да ти разреша това, но можеш вместо него да удариш ей тази топка.”

В обобщен вариант правилата, които следва да спазване, за да не прилага детето ви насилие са:

- не прилагайте насилие, защото детето ще започне да ви подражава;
- правете разлика между акт на насилие и желание за насилие;
- наложете ограничения на враждебните действия на детето си;
- давайте му възможност да изразява враждебните си и гневни чувства;
- насърчавайте го да назовава враждебните си чувства с думи.